

บทความวิจัย (Research Article)

พัฒนาการดนตรีแจ๊สในบริบทการศึกษาไทย

The Development of Jazz music in Thai Education Context

กมลธรรม เกื้อบุตร^{1*}Kamontam Kuabutr^{1*}

บทคัดย่อ

บทความวิจัย เรื่องพัฒนาการดนตรีแจ๊สในบริบทการศึกษาไทย เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่องแจ๊สในประเทศไทย: บริบททางประวัติศาสตร์และการพัฒนา เป็นการศึกษาทางมานุษยดนตรีวิทยาประวัติศาสตร์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของดนตรีแจ๊สในบริบททางการศึกษาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการดนตรีแจ๊สในบริบทการศึกษาไทย มีประเด็นในการนำเสนอแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ประวัติและพัฒนาการด้านการศึกษาดนตรีแจ๊สในประเทศไทย ในช่วงแรกนักดนตรีที่มีประสบการณ์ด้านดนตรีแจ๊สได้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีแจ๊สให้แก่ผู้ที่สนใจ และนักดนตรีบางคนถอดโน้ตฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจากแผ่นเสียง จนกระทั่งมีการพัฒนาหลักสูตรดนตรีในระดับอุดมศึกษาเกิดขึ้นจากนั้นในปี พ.ศ. 2537 มหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดตั้งวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ขึ้น เปิดหลักสูตรดนตรีแจ๊สเป็นหลักสูตรแรกของประเทศไทย ตามด้วยการเปิดหลักสูตรดนตรีแจ๊สของมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2) กิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษาดนตรีแจ๊ส ได้แก่ การสัมมนาดนตรีแจ๊สและการแสดงดนตรีแจ๊สซึ่งครั้งแรกโดยมหาวิทยาลัยมหิดล กิจกรรมการประกวดดนตรีแจ๊สโดยสถาบันอุดมศึกษาเริ่มต้นโดยมหาวิทยาลัยศิลปากร 3) หลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทย ที่มีการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรดนตรีแจ๊ส หรือวิชาเอกดนตรีแจ๊ส พบว่ามี 5 สถาบันได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สาระวิชาทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีแจ๊สในหลักสูตรต่าง ๆ มีความใกล้เคียงกันเช่น เครื่องมือหลัก 7 - 8 รายวิชา รวมวง 4 รายวิชา เป็นต้น มีความแตกต่างกันตามเป้าหมายของแต่ละสถาบัน มหาวิทยาลัยที่มีรายวิชาเกี่ยวข้องกับการวิจัยได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยที่มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

คำสำคัญ: ดนตรีแจ๊ส การศึกษา พัฒนาการ

¹ สาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Program in Western Music, Faculty of Humanities And Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding author; email: godz_blezz@hotmail.com

(Received: 15 June 2020; Revised: 11 August 2020; Accepted: 8 September 2020)

DOI: <https://doi.org/10.14456/psruhss.2021.33>

Abstract

This research study, the development of Jazz music in the Thai educational context, was the part of the research “Jazz Music in Thailand: Historical Context and Development”. The study was a qualitative research, and the data was collected in historical musicology. The aim of this study was to study history and development of Jazz music in the educational context in Thailand. The results of the research were found as follows. The research results were divided into 3 aspects, that is, 1) as for history and development of Jazz education in Thailand, it was initially started by senior musicians who had had Jazz experiences and taught other musicians. Additionally some musicians themselves could study by transcribing from records. It had lasted a number of years until a curriculum of music was initially applied to educational system in a university. In 1994, it came to the systematic education of Jazz music; that is, a college of music was established at Mahidol University, originating a course of teaching Jazz music. It could be said that this was the first course of Jazz music in Thailand. After a while, the courses concerning Jazz music were launched at Silpakorn University, Rangsit University, Burapha University, and Songkhla Rajabhat University, respectively. 2) In terms of educational activities that support Jazz education, a Jazz seminar and concert was first held by Mahidol University. Also, a Jazz competition was held by Silpakorn University. 3) For Jazz music courses in Thailand, they were developed by 5 educational institutions, namely, Mahidol University, Silpakorn University, Rangsit University, Burapha University, and Songkhla Rajabhat University. The subject matter of Jazz theories and music skills in different courses in different universities was similar, for instance, 7 - 8 subjects of Jazz skills, 4 subjects of ensemble, and so on. Among those universities, purposes and goals of teaching Jazz music were different. For example, research-related courses have been concentrated on in music curriculum at Silpakorn University, Burapha University, and Songkhla Rajabhat University. Whereas, Songkhla Rajabhat University was the only one focusing on music internship.

Keywords: Jazz, Education, Development

บทนำ

ดนตรีแจ๊สกำเนิดขึ้นประมาณปี ค.ศ. 1900 โดยคำว่า “Jazz” เริ่มใช้ประมาณปี ค.ศ. 1917 ซึ่งเป็นคำแสลงที่เกิดขึ้นจากนักจัดรายการวิทยุ ดนตรีแจ๊สได้พัฒนาขึ้นในดินแดนทางตอนใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา แถบเมืองนิวออร์ลีนส์ (New Orleans) ซึ่งเป็นเมืองที่มีทาสผิวดำจำนวนมาก ชาวแอฟริกันจากประเทศกานาและไนจีเรียถูกต้อนเข้ามาใช้แรงงานเป็นทาส และได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณดังกล่าว นักวิชาการทางดนตรีได้กล่าวว่า ดนตรีแจ๊สได้รับอิทธิพลจากดนตรี 3 กลุ่ม ได้แก่ เพลงกอสเปล เพลงแร็กไทม์ และเพลงบลูส์ ซึ่งล้วนเป็นบทเพลงในกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันทั้งสิ้น ลักษณะของดนตรีโดยทั่วไปจึงเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีของแอฟริกาตะวันตก อเมริกา และยุโรปเข้าด้วยกัน Bonds (2013) ดนตรีแจ๊สมีลักษณะการสร้างสรรคทำนองจากการอิมโพรไวส์ รวมถึงจังหวะกลองที่มีความซับซ้อน ประโยคของเพลงแจ๊สมีลักษณะเป็นการโต้ตอบ (Call and Respond) เป็นเอกลักษณ์ที่พบในเพลงสวดของชาวอเมริกันผิวดำหรือเพลงกอสเปล

(Gospel) มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นดนตรีแจ๊สในสไตล์ต่าง ๆ ตามยุคที่เปลี่ยนไปเช่น สวิง บีบอบ คูลแจ๊ส และฟิวชั่นแจ๊ส เป็นต้น Martin & Waters (2015) วัฒนธรรมดนตรีแจ๊สของชาวอเมริกันได้แพร่กระจายไปทั่วโลก ได้รับค่านิยมที่สูงขึ้นทั้งด้านสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรม จากเดิมที่เคยถูกเหยียดหยามว่าเป็นดนตรีของทาส แต่ปัจจุบันกลุ่มผู้ฟังกลับเป็นชนชั้นที่มีรายได้สูง ทำให้ค่านิยมของดนตรีแจ๊สเกือบเทียบเท่ากับดนตรีคลาสสิก

ระบบการศึกษาดนตรีในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2477 มีการจัดตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ และได้เปลี่ยนเป็น “โรงเรียนสังคีตศิลป์” และ “โรงเรียนนาฏศิลป์” ได้ยกฐานะให้เป็น “วิทยาลัยนาฏศิลป์” เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2515 ตามลำดับ อาจกล่าวได้ว่าเป็นสถาบันการศึกษาวิชาชีพทางดนตรีแห่งเดียวในประเทศไทยในขณะนั้น ทั้งนี้ยังไม่ได้ขยายขอบเขตจนถึงระดับอุดมศึกษา จนกระทั่งวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในปัจจุบัน) ได้เปิดหลักสูตรดนตรีในระดับอุดมศึกษาขึ้นเป็นต้นแบบของหลักสูตรทางดนตรีให้แก่สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ จึงเกิดหลักสูตรดนตรีในสถาบันต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามหลักสูตรดนตรีที่เปิดสอนในช่วงเวลาดังกล่าวยังคงเป็นหลักสูตรดนตรีคลาสสิกทั้งหมด

ระบบการศึกษาดนตรีแจ๊สในช่วงแรกเป็นการถ่ายทอดผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักดนตรีที่มีประสบการณ์ด้านดนตรีแจ๊สกับนักดนตรีที่ต้องการฝึกฝน โดยใช้บทเพลงมาตรฐานที่เป็นที่นิยมในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นสื่อ ใช้แนวคิดจากการบรรเลงแบบต้นฉบับตามคีย์และแนวคิดการบรรเลงเพลงบลูส์ในการสร้างสรรค์ดนตรีปฏิภาณ จนกระทั่งเมื่อศาสตร์วิชาดนตรีได้ถูกบรรจุลงในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา จนในปี พ.ศ. 2541 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส ทำให้การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในดนตรีแจ๊สได้เพิ่มมากขึ้น

ค่านิยมในบทเพลงแจ๊สที่เกิดขึ้นในสังคมไทยจากที่ได้กล่าวไปแล้วส่งผลให้กิจกรรมทางด้านดนตรีแจ๊สเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งในรูปแบบการแข่งขันได้แก่ การแข่งขันวงดนตรีบิ๊กแบนด์ชิงถ้วยพระราชทาน โดยโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2495 การประกวดการบรรเลงดนตรีแจ๊สเฉลิมพระเกียรติครั้งที่ 1 พ.ศ. 2539 และครั้งที่ 2 พ.ศ. 2540 การแข่งขันดนตรีแจ๊ส Thailand Jazz Competition จัดโดยมหาวิทยาลัยศิลปากร และการแข่งขันเดี่ยวบทเพลงแจ๊ส (Solo Competition) ในงาน Thailand International Jazz Conference จัดโดยมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น รวมถึงการจัดการแสดงดนตรีแจ๊สทั้งจากศิลปินชาวไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรดนตรีแจ๊สในหลากหลายสถาบันได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรังสิต รวมถึงสถาบันการศึกษาที่ได้สอดแทรกองค์ความรู้ทางด้านดนตรีแจ๊สเข้าไปในหลักสูตรเช่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยราชภัฏต่าง ๆ เป็นต้น ส่งผลให้ค่านิยมในการฟังและศึกษาดนตรีแจ๊สเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

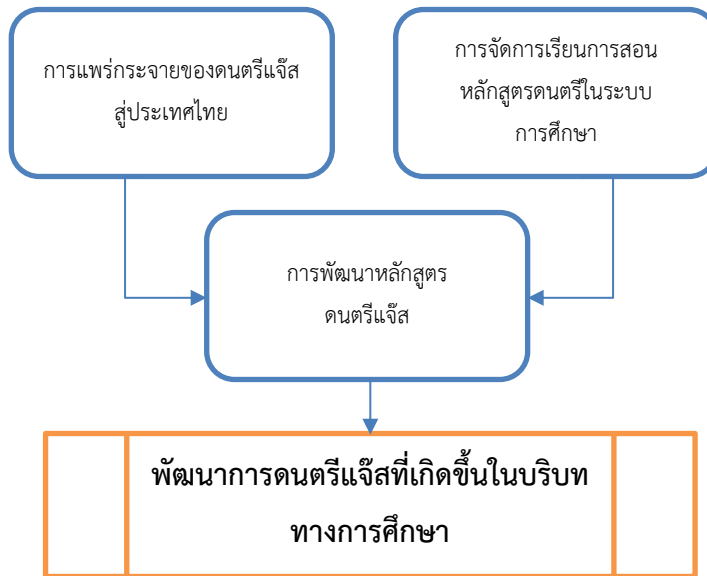
จากที่มาข้างต้น เห็นได้ว่าดนตรีแจ๊สในประเทศไทยมีความเป็นมาอย่างยาวนาน มีการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนดนตรีแจ๊สมากขึ้นเรื่อยมาทั้งภาครัฐและเอกชน มีการสัมมนาทางวิชาการ ทั้งนี้ยังไม่ปรากฏข้อมูลการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะพัฒนาการด้านการศึกษาของดนตรีแจ๊สในประเทศไทย ที่เป็นโครงสร้างสำคัญในการขับเคลื่อนให้ดนตรีแจ๊สสามารถดำเนินต่อไป เพื่อสร้างสรรค์ทรัพยากรบุคคลและผลงานดนตรีต่าง ๆ จำนวนมาก การนำเสนอบทความวิจัยครั้งนี้เป็นหนึ่งของโครงการวิจัย “แจ๊สในประเทศไทย: บริบททางประวัติศาสตร์และการพัฒนา” ผู้วิจัยคาดว่าผลวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียน

การสอนหลักสูตรทางดนตรี เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างแนวทางการประกอบอาชีพให้แก่คนรุ่นใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของดนตรีแจ๊สในบริบททางการศึกษาในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดย การสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีศึกษาและดนตรีแจ๊สที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับดนตรีแจ๊สอย่างน้อย 10 ปี ศึกษาข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และพัฒนาการ โครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีในหลักสูตรดนตรีแจ๊สจากเอกสาร และสื่อสารสนเทศของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรดนตรีแจ๊ส ได้แก่ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา และคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และใช้การพรรณนาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีด้านมานุษยวิทยาและแนวคิดด้านการพัฒนาหลักสูตร ทำการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 – กันยายน พ.ศ. 2561)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลระบบการศึกษาดนตรีแจ๊สในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเป็น 3 ส่วน คือ ประวัติและพัฒนาการด้านการศึกษาดนตรีแจ๊สในประเทศไทย กิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษาดนตรีแจ๊ส และ หลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทย ดังนี้

1. ประวัติและพัฒนาการด้านการศึกษาดนตรีแจ๊สในประเทศไทย การแพร่กระจายของดนตรีแจ๊สเข้าสู่ประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงรัชกาลที่ 7 เมื่อหลวงสุขุมมนัยประดิษฐ์ (ประดิษฐ์ สุขุม) ได้เดินทางกลับจากการศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำประสบการณ์ที่เคยเล่นดนตรีแจ๊สกลับมาเผยแพร่และก่อตั้งวงเรนโบว์คลับ และเรือโทมานิต เสนะวิณินได้ก่อตั้งวงมานิตแจ๊สแบนด์ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันโดยทั้ง 2 วง เป็นวงดนตรีแจ๊สแบบดิกซ์แลนด์หรือนิวออลีนส์ จากนั้นหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง วงดนตรีดุริยางค์โยธินได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2482 โดยหลวงพรหมโยธี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมและรองผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้นได้มอบหมายให้กองดุริยางค์ทหารบกได้ก่อตั้งวงดนตรีแจ๊สขนาดเล็กเพื่อบรรเลงเพลงให้คณะผู้ทำงานเกี่ยวกับการจัดซ้อมเพลงชาติ (พูนพิศ อมาตยกุล, 2554)

จากนั้นพันตรีวิลาศ โอสถานนท์ อธิบดีในขณะนั้นได้มีคำสั่งให้กรมโฆษณาการจัดตั้งวงดนตรีบิกแบนด์เพื่อใช้กิจกรรมวิทยุคลื่นสั้นชื่อ วงกรมโฆษณาการ หรือวงสุนทราภรณ์ หลังจากนั้นมิกวงดนตรีแจ๊สบิกแบนด์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากเช่น วงประสานมิตร วงกาญจนาศิลป์ วงวายุบุตร เป็นต้น รวมถึงวงลายคราม และวงดนตรี อ.ส.วันศุกร์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ด้วยเช่นกัน (กมลธรรม เกื้อบุตร, 2559) นับได้ว่าเป็นยุครุ่งเรืองของดนตรีแจ๊สในช่วงแรกเป็นอย่างมาก ในช่วงแรกนั้นการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีแจ๊สยังไม่มีระบบที่ชัดเจน เป็นเพียงการแลกเปลี่ยนจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงจากการฝึกฝนดนตรีแจ๊สจากการศึกษาในต่างประเทศหรือ ศึกษาจากนักดนตรีต่างชาติ แล้วนำมาถ่ายทอดต่อให้นักดนตรีชาวไทยด้วยกัน บางครั้งมีการถอดโน้ตจากแผ่นเสียงเพื่อใช้ในการฝึกปฏิบัติ

ภายหลังการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมดนตรีอเมริกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและผสมผสานทางวัฒนธรรมดนตรีชนิดใหม่เกิดขึ้น มิกวงดนตรีแจ๊สของไทยเกิดขึ้นคือ วงอินฟินิตี้ เป็นวงดนตรีแจ๊สรูปแบบฟิวชั่น มีสถานบันเทิงที่เน้นการแสดงดนตรีแจ๊สโดยเฉพาะได้แก่ แซกโซโฟนผับ (Saxophone Pub) บราวน์ ซูการ์ (Brown Sugar) ราวด์มิดไนท์ และอีกหลายที่ รวมถึงตามโรงแรมต่าง ๆ ที่มีสถานบันเทิงให้แก่นักท่องเที่ยวได้ผ่อนคลายโดยการฟังเพลง อย่างไรก็ตามระบบการศึกษาดนตรีแจ๊สยังคงคล้ายกับยุคแรกที่เป็นการเรียนรู้จากนักดนตรีอาวุโส และฝึกฝนด้วยตนเอง ประทีป นกปี (สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2561) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาดนตรีสากลในระดับอุดมศึกษายุคแรกนั้น เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2513 โดยวิทยากรบ้านสมเด็จพระยา (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในปัจจุบัน) ได้เปิดสอนหลักสูตร ป.กศ.ชั้นสูง วิชาเอกดนตรีศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย จากนั้นใน พ.ศ. 2522 ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดนตรีศึกษา มีการรวมวงดนตรีบิกแบนด์ในชมรมของมหาวิทยาลัย แต่ยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีแจ๊สโดยตรง ช่วงปี พ.ศ. 2519 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาดนตรีบัณฑิต วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทยและดุริยางคศาสตร์สากล ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ จากนั้นในปี พ.ศ. 2526 คณะศิลปกรรมศาสตร์ เปิดทำการเรียนการสอนภาควิชาดุริยางคศิลป์ โดยการจัดการเรียนการสอนทั้ง 2 สถาบันยังคงเน้นไปด้านดนตรีคลาสสิกเป็นหลัก

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส ขึ้นในปี พ.ศ. 2541 อาจารย์เด่น อยู่ประเสริฐ เป็นหัวหน้าภาควิชาแจ๊สในช่วงต้น โดยในปัจจุบัน อาจารย์ดริน พันธุมโกเมน ทำหน้าที่เป็นประธานสาขาวิชาดนตรีแจ๊ส คณาจารย์ที่มีชื่อเสียงในวงการดนตรีแจ๊ส ได้แก่ อาจารย์กฤษฎี บุรณวิทย์ อจารย์นพดล ธีรธราดล เป็นต้น ในสถาบันแห่งนี้สามารถสร้างผลผลิตให้แก่วงการแจ๊สได้เป็นจำนวนมาก เช่น อาจารย์พิสุทธ์ ประทีปะเสน (มือแซกโซโฟน วง T-Bone, อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรัช เลหาวีระพานิช (มือแซกโซโฟน วง T-Bone, อาจารย์ประจำวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต) อาจารย์สฤณ ตันเป็นสุข (มือทรมเบ็ต วง T-Bone, อาจารย์ประจำหลักสูตรดนตรีแจ๊ส วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล) อาจารย์คม วงศ์สวัสดิ์ เป็นต้น (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป.)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เปิดสอนหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส มีบุคลากรที่มีชื่อเสียงอยู่ในวงการดนตรีแจ๊ส ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รตนะ วงศ์สรรเสริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี วงศ์ธราดล Daniel James Phillips อาจารย์นครินทร์ ธีระภินันท์ อาจารย์ชนุตร์ เตชธนนันท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิชัย เลิศสถากิจ เป็นต้น (คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ม.ป.ป.) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรดนตรีแจ๊ส คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความเข้มข้นและชัดเจนในแนวทางของการบรรเลงดนตรีแจ๊สทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ รวมถึงองค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์แจ๊ส เพื่อสร้างศิลปินแจ๊สของไทยในการสร้างสรรค์ผลงานต่อไปได้

ในส่วนของวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี สาขาดนตรีแจ๊สศึกษา ในปี พ.ศ. 2547 เป็นปีแรก มีบุคลากรที่มีชื่อเสียงอยู่ในวงการดนตรีแจ๊ส ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่น อยู่ประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรัช เลหาวีระพานิช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ข้างตัน กุญชร ณ อยุธยา เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่แรกในประเทศไทยที่ได้เปิดสอนหลักสูตรดนตรีแจ๊ส โดยช่วงระยะเวลา 20 ปีผ่านสถาบันการศึกษาทั้ง 3 แห่งได้สร้างบุคลากรทางด้านดนตรีแจ๊ส ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถไปต่อยอดการประกอบอาชีพโดยส่วนหนึ่งได้ถ่ายทอดไปยังกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่อีกชั้นหนึ่ง นอกจากนี้กลุ่มดนตรีแจ๊สในสถาบันการศึกษาทั้ง 3 แห่งได้มีการริเริ่มจัดโครงการที่เป็นกิจกรรมส่งเสริมดนตรีแจ๊สทั้งค่านิยม และทักษะทางดนตรีให้แก่ผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี

การจัดการการศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษานั้นส่วนใหญ่มุ่งเน้นหลักสูตรดนตรีคลาสสิกเป็นหลัก มีมหาวิทยาลัยหลักทั้ง 3 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยรังสิต ที่เป็นกลุ่มหลักในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนสอนดนตรีแจ๊สให้แก่ผู้ที่สนใจอย่างจริงจัง ทั้งนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมาพบว่า คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา และคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้มีการปรับปรุงหลักสูตรโดยมีการเพิ่มกลุ่มวิชาดนตรีแจ๊ส และแขนงดนตรีแจ๊ส ในส่วนของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรดนตรีในส่วนมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น และมหาวิทยาลัยในเครือราชภัฏ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยดังกล่าว มีการเปิดสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สเช่น วิชาดนตรีปฏิกิริยา ทฤษฎีแจ๊ส เป็นต้น เพื่อให้ นักศึกษาได้เรียนรู้พื้นฐานของดนตรีแจ๊ส ซึ่งมีความใกล้เคียงและเป็นฐานสำคัญต่อการประกอบอาชีพทางดนตรีในอนาคต

2. กิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษาดนตรีแจ๊ส

2.1 การจัดงานสัมมนาวิชาการดนตรีแจ๊ส การจัดงานสัมมนาวิชาการดนตรีแจ๊สเกิดขึ้นครั้งแรกโดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลได้ริเริ่มจัดโครงการงานวิชาการทางดนตรีแจ๊สเกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2552 ชื่องาน Thailand International Jazz Conference 2009 หรือที่รู้จักกันในนาม TIJC วัตถุประสงค์ของการจัดงานเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้รับฟังดนตรีแจ๊สที่มีคุณภาพจากศิลปินแจ๊สที่ได้รับการยอมรับจากสังคมดนตรีแจ๊สทั้งในประเทศและนานาชาติ โดยในงานนั้นนอกจากจะมีการแสดงดนตรีแจ๊สแล้ว ยังมีการจัดอบรมและสาธิตเทคนิคการบรรเลงดนตรีแจ๊ส รวมถึงการประกวดการบรรเลงเดี่ยวดนตรีแจ๊ส ซึ่งงานดังกล่าวนี้จะจัดขึ้นในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการพัฒนาทักษะดนตรีแจ๊สให้แก่ผู้สนใจในระยะเวลา 3 วัน โดยทีมวิทยากรที่เป็นศิลปินต่างชาติที่มาร่วมแสดงในงาน มีการจัดเวิร์คช็อปและมาสเตอร์คลาสให้ผู้เข้าร่วม ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับประสบการณ์ และแนวคิดโดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีแจ๊ส เพื่อนำไปต่อยอดต่อการพัฒนาทักษะฝีมือของตนเพื่อประกอบอาชีพทางด้านดนตรีต่อไปได้ โดยศิลปินแจ๊สที่มาร่วมงานเช่น Jonathan Kreisberg Omar Hakim Kurt Rosenwinkel Julian Lage Eddie Gomez และ Peter Bernstein เป็นต้น โดยงาน TIJC ได้จัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลารวม 10 ปี นับได้ว่าเป็นโครงการที่ช่วยขับเคลื่อนดนตรีแจ๊สในประเทศไทยได้เป็นอย่างมาก

ภาพ 2 งาน Thailand International Jazz Conference (TIJC 2017)

จัดโดยวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่มา: ผู้แต่ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร ในส่วนของคณะดุริยางคศาสตร์ ได้จัดโครงการเรียนดนตรีวิธีศิลปากร (SU Jazz Camp) โดยเริ่มขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน โดยการเรียนรู้การสอนในโครงการรวมระยะเวลาทั้งสิ้น 7 วัน จัดขึ้นในช่วงปิดภาคการศึกษาหรือช่วงฤดูร้อน แบ่งเป็นการเรียนกลุ่มย่อยแยกตามเครื่องดนตรี เพื่อพัฒนาทักษะของเฉพาะบุคคล และการเรียนรวมวง รวมถึงการแสดงดนตรีแจ๊สร่วมกันกับผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด โดยผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประสบการณ์ดนตรีอย่างเข้มข้นและได้สร้างเครือข่ายดนตรีแจ๊สอีกด้วย โครงการนี้เป็นการเปิดโอกาสผู้สนใจทุกกลุ่ม ไม่จำกัดสถานภาพทั้งนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ และนักดนตรีเล่นอาชีพที่มีความสนใจดนตรีแจ๊ส ต้องการพัฒนาองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านดนตรีแจ๊ส

ภาพ 3 การแสดงวงบิ๊กแบนด์ในงาน TJW2017 ณ มหาวิทยาลัยรังสิต
ที่มา: ผู้แต่ง

วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต ได้จัดโครงการ Thailand Jazz Workshop ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เครือข่าย Jazz Education Abroad Los Angeles College of Music และบริษัทสยามดนตรียามาฮา เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับดนตรีแจ๊ส ในบริบทต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจ ผู้เข้าร่วมจะได้รับประสบการณ์ทางด้านทักษะและทฤษฎีอย่างเข้มข้น ทั้ง 5 วันเริ่มต้นจากวันแรกที่จะต้องเข้ารับการทดสอบเพื่อจัดกลุ่มเรียน ในแต่ละวันโครงการเริ่มต้นด้วยการมาสเตอร์คลาสในภาพรวมจากศิลปินหลักในโครงการ จากนั้นแยกกลุ่มเรียนวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ กลุ่มเรียนวงแจ๊สคอมโบ กลุ่มเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีในแต่ละประเภท และกลุ่มเรียนวงบิ๊กแบนด์ จากนั้นในช่วงวันสุดท้ายจะมีการจัดแสดงดนตรีแจ๊สโดยผู้เข้าร่วมทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการเล่นดนตรี จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้เข้าร่วมโครงการพบว่า ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมนอกจากจะได้ความรู้และแนวทางการฝึกทักษะดนตรีแจ๊ส ประโยชน์คือได้เครือข่ายนักดนตรีแจ๊ส ที่สามารถต่อยอดในการประสานงานกันในอนาคตข้างหน้าได้เช่นกัน

ในส่วนจังหวัดทองถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้จัดเทศกาลดนตรี Samila Jazz Festival 2019 สดุดีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 โดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเป็นผู้ดำเนินการหลักโดยจัดขึ้น ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2562 ณ เซ็นทรัลเฟสติวัล หาดใหญ่ (<https://news.gimyoung.com/article/11645>)

2.2 การประกวดการแข่งขันดนตรีแจ๊ส ในปี พ.ศ.2539 มีการประกวดบรรเลงเพลงแจ๊สเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งที่ 1 ซึ่งด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2540 จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีแจ๊สของประเทศไทยเช่น แมนรัตน์ ศรีกรานนท์ ประสิทธิ์ พยอมยงค์ สมาน นายน (ใหญ่ นายน) วิรัช อยู่ถาวร ดนู อันตระกุล และกิตติ ศรีเปารยะ เป็นต้น ในการประกวดดังกล่าวนี้สร้างนักดนตรีแจ๊สที่มีคุณภาพ เป็นบุคลากรที่ขับเคลื่อนวงการดนตรีแจ๊สในปัจจุบันหลายท่านได้แก่ พลวิทย์ โอภาพันธุ์ วาณิช โปตะวานิช กานต์ สุริยาศิน และนพพล ธิรราดล เป็นต้น (กิตติธัช สำเภาทอง, 2555)

คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้จัดการแข่งขันการประกวดดนตรีแจ๊สแห่งประเทศไทย คือ Thailand Jazz Competition โดยจัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งเป็นการจัดประกวดครั้งแรกที่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการยกระดับและสร้างมาตรฐานดนตรีแจ๊สในประเทศไทย รายการแข่งขันในปัจจุบันนั้นแบ่งเป็น 3 รายการ คือ 1) Jazz Ensemble Competition 2) Jazz Big Band Competition และ 3) Vocal Solo มีคณะกรรมการจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญกรุงเทพ รวมถึงคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในดนตรีแจ๊ส รายการประกวดดังกล่าวนี้ทำให้มีเยาวชนและนักดนตรีแจ๊สหน้าใหม่เกิดขึ้นในการดนตรีแจ๊สเป็นจำนวนมาก

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดการประกวดการแข่งขัน Thailand International Jazz Conference Solo Competition การแข่งขันดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงาน Thailand International Jazz Conference ซึ่งนับได้ว่าเป็นการแข่งขันดนตรีที่มีคุณภาพอีกหนึ่งงาน มีคณะกรรมการที่ได้รับมาตรฐานและมีชื่อเสียงระดับนานาชาติ การแข่งขัน TIJC Solo Competition แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแข่งขันแบบไม่จำกัดอายุ และการแข่งขันระดับอายุต่ำกว่า 22 ปี รายการดังกล่าวนี้นอกจากจะสนับสนุนเยาวชนรุ่นใหม่แล้ว ยังเปิดโอกาสให้แก่บุคคลทั่วไปที่มีทักษะความสามารถในดนตรีแจ๊สทั่วโลกเข้าร่วมประกวดได้ การประกวดที่จัดโดยสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษารายการสุดท้ายคือ การประกวดการบรรเลงดนตรีแจ๊สในโครงการ Thailand Jazz Workshop โดยวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต โดยการประกวดแต่ละปีจะเน้นไปที่เครื่องดนตรีตามศิลปินหลักที่มาในงาน เช่น แซกโซโฟน กลองชุด เป็นต้น เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงศักยภาพของตนในอีกระดับหนึ่ง ภายใต้การตัดสินของคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิในระดับนานาชาติ

3. หลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทย ในปัจจุบันนี้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรดนตรีแจ๊สแบบเต็มรูปแบบ กล่าวคือ มีการสร้างหลักสูตรเป็นสาขา แขนง หรือวิชาเอก มี 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยทุกหลักสูตรเป็นหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี โครงสร้างหลักสูตรของทั้ง 5 สถาบันมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีแจ๊สขึ้นในปี พ.ศ. 2541 นับได้ว่าเป็นหลักสูตรแรกของประเทศไทย โดยในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 มีทั้งหมด 9 สาขา ได้แก่ 1) ปฏิบัติดนตรีคลาสสิก 2) ดนตรีแจ๊ส 3) การประพันธ์ดนตรี 4) ละครเพลง 5) ดนตรีสมัยนิยม 6) ดนตรีไทยและดนตรีตะวันออก 7) ธุรกิจดนตรี 8) ดนตรีศึกษาและการสอน 9) เทคโนโลยีดนตรี โครงสร้างหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สประกอบด้วยรายวิชาที่ต้องศึกษารวมจำนวนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 139 หน่วยกิต (<https://www.music.mahidol.ac.th/th/bachelors-program/>) โดยแบ่งออกเป็น

3.1.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต แบ่งเป็น กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป 7 หน่วยกิต กลุ่มวิชาภาษา 12 หน่วยกิต กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 4 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 7 หน่วยกิต

3.1.2 หมวดวิชาเฉพาะจำนวน 103 หน่วยกิต แบ่งเป็น กลุ่มวิชาแกนดนตรี 49 หน่วยกิต กลุ่มวิชาบังคับสาขา 48 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเลือกดนตรี 6 หน่วยกิต

3.1.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต เมื่อพิจารณาหมวดวิชาเฉพาะนี้โครงสร้างของหลักสูตรในด้านทฤษฎีได้มุ่งเน้นให้นักศึกษามีพื้นฐานองค์ความรู้ด้านดนตรีคลาสสิกเห็นได้จากกลุ่มวิชาบรรยายรายวิชาทฤษฎีดนตรีตะวันตก 1 – 4 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 1 – 2 รายวิชาประวัติศาสตร์ตะวันตก 1 – 4 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 2 – 3 กลุ่มวิชาบรรยายที่เกี่ยวข้องกับแจ๊สได้แก่ ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส 1- 2 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 2 ประวัติดนตรีแจ๊ส 1- 2 และการเรียบเรียงสำหรับดนตรีแจ๊ส 1- 2 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 3 ในกลุ่มรายวิชาปฏิบัติประกอบด้วยปฏิบัติเครื่องดนตรีเอก 1 - 8 และการรวมวงเล็ก (Small Ensemble) 1 - 8 จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 – 4 วิชาการรวมวงใหญ่ (Large Ensemble) 1 - 4

จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 1 – 2 พื้นฐานดนตรีแจ๊ส 1- 2 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 1 คีตปฏิภานในดนตรีแจ๊ส 1 – 4 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 2 – 3 การประพันธ์ดนตรีแจ๊ส และการสอนดนตรีแจ๊สซึ่งจะเรียนในชั้นปีที่ 4 นอกจากนี้มีรายวิชาการฝึกโสตและการอ่านโน้ต ทักษะคีย์บอร์ด รวมถึงพื้นฐานเทคโนโลยีดนตรี ที่เป็นพื้นฐานให้นักศึกษาในหลักสูตรดนตรีแจ๊ส

โดยภาพรวมโครงสร้างหลักสูตรมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาการด้านทักษะปฏิบัติและองค์ความรู้ทางด้านทฤษฎีเป็นหลัก แต่ไม่ปรากฏรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยหรือหัวข้อพิเศษ รวมถึงเงื่อนไขการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3.2 คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรดนตรีแจ๊ส โดยปัจจุบันเป็นหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส โครงสร้างหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สประกอบด้วย รายวิชาที่ต้องศึกษารวมจำนวนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 130 หน่วยกิต (<https://www.music.su.ac.th/wp-content/uploads/2019/05/JAZZ-STUDIES-PROGRAM.pdf>) โดยแบ่งออกเป็น

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต แบ่งเป็น กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป 12 หน่วยกิต กลุ่มวิชาภาษา 9 หน่วยกิต กลุ่มวิชาศิลปศาสตร์ 3 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 3 หน่วยกิต กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 3 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะจำนวน 94 หน่วยกิต แบ่งเป็น กลุ่มวิชาแกนทักษะวิชาชีพดนตรี 9 หน่วยกิต กลุ่มวิชาบังคับสาขา 67 หน่วยกิต กลุ่มวิชาเลือกดนตรี 18 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต เมื่อพิจารณาหมวดวิชาเฉพาะพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรในด้านทฤษฎีได้มุ่งเน้นให้นักศึกษามีพื้นฐานองค์ความรู้ด้านดนตรีคลาสสิกเห็นได้จากกลุ่มวิชาบรรยายรายวิชาทฤษฎีดนตรีตะวันตก 1 – 3 รายวิชา กลุ่มวิชาบรรยายที่เกี่ยวข้องกับแจ๊สได้แก่ ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส 1- 2 ประวัติดนตรีแจ๊ส 1- 2 และการเรียบเรียงเสียงประสานและการประพันธ์ดนตรีแจ๊ส 1- 2 ในกลุ่มรายวิชาปฏิบัติประกอบด้วยวิชาเครื่องเอกดนตรีแจ๊ส 1 - 8 และการรวมวงดนตรีแจ๊ส 1 - 8 วิชาการรวมวงใหญ่แจ๊ส 1 – 4 คีตปฏิภานดนตรีแจ๊ส 1 – 3 นอกจากนี้มีรายวิชาการฝึกโสตและการอ่านโน้ต พื้นฐานเทคโนโลยีดนตรี รวมถึงทักษะคีย์บอร์ด ที่เป็นพื้นฐานให้นักศึกษาในหลักสูตรดนตรีแจ๊ส

ทั้งนี้ในภาพรวมโครงสร้างหลักสูตรมีความคล้ายกับวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลทั้งด้านรายวิชาปฏิบัติและทฤษฎี แต่มีความแตกต่างในรายวิชาทางการศึกษาวิจัยหรือปัญหาพิเศษคือ รายวิชาหัวข้อปัจจุบันสำหรับโครงการพิเศษ รายวิชาโครงการพิเศษ และมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ดนตรีวิทยาเบื้องต้น และดนตรีชาติพันธุ์เบื้องต้น ซึ่งเป็นองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อต่อยอดในระดับบัณฑิตศึกษา แต่ยังไม่ปรากฏรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3.3 วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรดนตรีแจ๊สศึกษา โดยปัจจุบันเป็นหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊สศึกษา โครงสร้างหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สประกอบด้วย รายวิชาที่ต้องศึกษารวมจำนวนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 136 หน่วยกิต (https://www.rsu.ac.th/music/download/CurriculumFile_Bachelor-of-Music-Program-Draft.pdf) โดยแบ่งออกเป็น

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต แบ่งเป็น กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 3 หน่วยกิต กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 9 หน่วยกิต กลุ่มวิชาภาษา 15 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสหวิทยาการและพลศึกษา 3 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะจำนวน 100 หน่วยกิต แบ่งเป็น วิชาพื้นฐานวิชาชีพ 52 หน่วยกิต กลุ่มวิชาชีพบังคับ 45 หน่วยกิต กลุ่มวิชาชีพเลือก 3 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต เมื่อพิจารณาหมวดวิชาเฉพาะพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรในด้านทฤษฎีได้มุ่งเน้นให้นักศึกษามีพื้นฐานองค์ความรู้ด้านดนตรีคลาสสิกจากกลุ่มวิชาบรรยายรายวิชา ทฤษฎีดนตรีตะวันตก 1 – 4 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 1 – 2 ประวัติดนตรีตะวันตก 1 – 2 กลุ่มวิชาบรรยายที่เกี่ยวข้องกับแจ๊สได้แก่ ทฤษฎีดนตรีแจ๊สและการอิมโพรไวส์ 1 – 4 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 2 – 3 ประวัติดนตรีแจ๊ส และการประพันธ์เพลงแจ๊สและการเรียบเรียงเสียงประสาน 1 – 2 และชั้นสูงในกลุ่มรายวิชา ปฏิบัติประกอบด้วยดนตรีปฏิบัติ 1 – 8 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 1 – 4 วิชาวงดนตรีแจ๊ส 1 – 7 นอกจากนี้มีรายวิชาการฝึกโสต ทักษะคีย์บอร์ด ธูริกจิตดนตรี และการอำนวยเพลงที่เป็นพื้นฐานให้นักศึกษาในหลักสูตรดนตรีแจ๊ส

ทั้งนี้ในภาพรวมโครงสร้างหลักสูตรมีความคล้ายกับวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศิลปากรในรายวิชาปฏิบัติและทฤษฎี แต่มีความแตกต่างไม่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย หรือปัญหาพิเศษ รวมถึงรายวิชาด้านเทคโนโลยีดนตรี

3.4 คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี (เดิมสังกัดอยู่ในคณะศิลปกรรมศาสตร์) ทั้งนี้แม้ว่าหลักสูตรไม่ได้แยกเป็นสาขาวิชาแขนง หรือวิชาเอก แต่เมื่อพิจารณาการจัดกลุ่มรายวิชาและหน่วยกิต สามารถเทียบเคียงกับการจัดการหลักสูตรแจ๊สอื่น ๆ ได้ โครงสร้างหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สประกอบด้วย รายวิชาที่ต้องศึกษารวมจำนวนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 130 หน่วยกิต (<https://www.mupabuu.com/music>) โดยแบ่งออกเป็น

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต แบ่งเป็น กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ 12 หน่วยกิต กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 3 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 3 หน่วยกิต กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 4 หน่วยกิต กลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์ 3 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาเลือก 5 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะจำนวน 94 หน่วยกิต แบ่งเป็นหมวดวิชาแกน 12 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะด้าน 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเอก 67 หน่วยกิต โดยในกลุ่มวิชาเอกดนตรีสากล แบ่งย่อยเป็นหมวดวิชาเอกบังคับ 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเอกเลือก 37 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต เมื่อพิจารณาหมวดวิชาเฉพาะพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรในด้านทฤษฎีได้มุ่งเน้นให้นักศึกษามีพื้นฐานองค์ความรู้ด้านดนตรีคลาสสิกจากกลุ่มวิชาบรรยายรายวิชาทฤษฎีดนตรีสากล 1 – 2 จัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่ 1 – 2 วิชาประวัติดนตรีตะวันตก 1 – 2 วิชาทฤษฎีการประสานเสียง 1-2 วิชาการทำนองตะวันตก วิชาคีตลักษณ์และการวิเคราะห์ดนตรีตะวันตก 1 – 2 กลุ่มวิชาบรรยายที่เกี่ยวข้องกับแจ๊สได้แก่ ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส 1 – 2 ดุริยางคศาสตร์ดนตรีแจ๊ส 1-2 ประวัติดนตรีแจ๊สในกลุ่มรายวิชาปฏิบัติประกอบด้วยทักษะการปฏิบัติดนตรีแจ๊ส 1 – 7 รวมวงดนตรีแจ๊ส และดนตรีสมัยนิยม 1- 6 วิชารวมนวงขนาดเล็ก 1 – 6 นอกจากนี้มีรายวิชา ขั้วร้องประสานเสียง 1 – 4 คอมพิวเตอร์เพื่อการบันทึกโน้ตดนตรี ระเบียนวิธีวิจัยทางดนตรี และดนตรีปฏิบัติพิเศษ เห็นได้ว่าหลักสูตรนี้มีการบูรณาการเทคโนโลยีดนตรี รวมถึงการวิจัย

3.5 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรีแจ๊ส โครงสร้างหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สประกอบด้วย รายวิชาที่ต้องศึกษารวมจำนวนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 125 หน่วยกิต(<https://skruart.skru.ac.th/2017/files/course/sagonbook.pdf>) โดยแบ่งออกเป็น

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต แบ่งเป็น กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะจำนวน 89 หน่วยกิต แบ่งเป็น 2.1) วิชาแกน 5 หน่วยกิต 2.2) วิชาเฉพาะด้าน 84 หน่วยกิต ประกอบด้วย 2.2.1) วิชาบังคับแกน 29 หน่วยกิต (วิชาบังคับแกนทฤษฎี 21 หน่วยกิต วิชาบังคับแกนปฏิบัติ 8 หน่วยกิต) 2.2.2) วิชาเฉพาะแขนงดนตรีแจ๊ส 48 หน่วยกิต (กลุ่มวิชาบังคับแขนง 38 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาเลือกแขนง ไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต) 2.3) วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 7 หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต เมื่อพิจารณาหมวดวิชาเฉพาะพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรในด้านทฤษฎีได้มุ่งเน้นให้นักศึกษามีพื้นฐานองค์ความรู้ด้านดนตรีคลาสสิกจากกลุ่มวิชาบรรยาย รายวิชาทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น ประวัติดนตรีตะวันตกเบื้องต้น กลุ่มวิชาบรรยายที่เกี่ยวข้องกับแจ๊สได้แก่ ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส 1 – 4 การวิเคราะห์ดนตรีแจ๊ส แจ๊สสไตล์ฟรีด (เนื้อหาเหมือนกับประวัติดนตรีแจ๊ส) วิชาการเรียบเรียงและการประพันธ์ดนตรีแจ๊สกลุ่มรายวิชาปฏิบัติประกอบด้วย กลุ่มปฏิบัติเครื่องดนตรี 1 – 7 อิมโพรไวเซชัน 1 – 2 ริธึมสไตล์ 1 – 2 เป็นรายวิชาที่เน้นเรื่องของการบรรเลงประกอบจังหวะของบทเพลง ซึ่งจะต่างจากหลักสูตรในสถาบันอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น วิชารวมวงดนตรีแจ๊สบิ๊กแบนด์ 1 – 2 นอกจากนั้นวิชาด้านดนตรีที่เป็นพื้นฐานด้านอื่น ๆ ได้แก่ การอ่านนวยเพลงเบื้องต้น การประพันธ์เพลงเบื้องต้น การบันทึกโน้ตด้วยคอมพิวเตอร์ การบันทึกเสียง และการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นวิชาที่มีการบูรณาการกับเทคโนโลยีและองค์ความรู้ทางด้านวิจัย ทั้งนี้ไม่ปรากฏรายวิชาระเบียบวิธีวิจัย

จะเห็นได้ว่าบทบาทของดนตรีแจ๊สในแวดวงการศึกษาดนตรีในประเทศเป็นเสาหลักอีกส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนวิชาชีพทางดนตรีในประเทศ นอกจากดนตรีคลาสสิกที่เป็นรากฐานดั้งเดิมให้แก่ผู้ที่สนใจในการศึกษาดนตรีแล้ว ณ ปัจจุบัน ดนตรีแจ๊สเปรียบเสมือนสำนักทางดนตรีที่ 2 ที่ทำหน้าที่ในการสร้างความก้าวหน้าให้แก่วงการดนตรีในประเทศไทยได้ แม้ว่าค่านิยมในดนตรีแจ๊สในปัจจุบันนั้นอยู่ในระดับที่สูงขึ้น แต่เมื่อพิจารณาตามพื้นที่ของการกระจายทางวัฒนธรรมเหล่านี้ ดนตรีแจ๊สยังคงอยู่ในวงจำกัดของพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นหลัก อาจเนื่องจากบริบททางวัฒนธรรมและเนื้อหาของดนตรีที่มีความเข้มข้นในการแสดงศักยภาพของนักดนตรีมากกว่าความบันเทิง ดังนั้น การประชาสัมพันธ์เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังทั่วไปเข้าถึงและการปรับตัวของทรัพยากรบุคคลด้านดนตรีแจ๊สในด้านการนำเสนอบทเพลงดังกล่าวนี้ มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการรับมือการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อวิชาชีพทางดนตรีต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ด้านพัฒนาการด้านการศึกษาดนตรีแจ๊สในประเทศไทย การศึกษาดนตรีแจ๊สในช่วงแรกๆ ที่เริ่มเข้าสู่สังคมไทยเป็นการศึกษาโดยการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดจากผู้มีประสบการณ์หรือเรียนรู้จากนักดนตรีต่างชาติเป็นหลักจนเข้าสู่ปี พ.ศ. 2541 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดหลักสูตรดนตรีแจ๊สในระดับปริญญาตรีเป็นหลักสูตรแรกของไทย จากนั้นสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้เปิดหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีแจ๊สเช่นกัน ทำให้การผลิตบัณฑิตหลักสูตรดนตรีแจ๊สมีจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีได้มีการสอดแทรกรายวิชาหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สอยู่ในหลักสูตรเช่นกัน

บทบาทของดนตรีแจ๊สในแวดวงการศึกษาดนตรีในประเทศไทยนั้น เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนวิชาชีพทางดนตรีในประเทศ นอกจากดนตรีคลาสสิกที่เป็นรากฐานดั้งเดิมเนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นรูปธรรม มีคุณภาพ และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริง ในส่วนของผู้สอนนั้น มีผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับประสบการณ์โดยตรงมาจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศไทยยกระดับการศึกษาทางด้านดนตรีแจ๊สได้ทัดเทียมกับนานาชาติ แต่ทั้งนี้การสร้างนักดนตรีเพียงด้านเดียวคงไม่เพียงพอ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาแนวความคิด สนับสนุนให้เกิดค่านิยมบทเพลงแจ๊สให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ดังที่ช้างต้น กุญชร ณ อยุธยา (สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2561) ได้กล่าวว่า นอกจากสถาบันการศึกษาจะสร้างนักดนตรีแจ๊สที่มีคุณภาพแล้ว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างสังคมแจ๊สเพื่อรองรับการนำเสนองานสร้างสรรค์ทางดนตรีแจ๊สในอนาคต เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างศิลปินกับผู้ฟัง มิเช่นนั้นวงการดนตรีแจ๊สก็ไม่อาจเติบโตได้อย่างเต็มที่

2. ด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษาดนตรีแจ๊ส สถาบันการศึกษาชั้นนำได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยรังสิต ได้มีการจัดงานสัมมนาวิชาการดนตรีแจ๊ส และการประกวดการแข่งขันดนตรีแจ๊ส ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ผู้คนสนใจในการฟังและรับชมดนตรีแจ๊สมากขึ้น เยาวชนรุ่นใหม่ให้ความสนใจในการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในหลักสูตรดนตรีแจ๊สเป็นจำนวนมาก ทำให้วิชาชีพทางด้านดนตรีได้รับความนิยมมากขึ้นจากเดิม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการร่วมมือกันเพื่อสนับสนุน จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดนตรีแจ๊สในประเทศไทย สนับสนุนการจัดการแสดงดนตรีแจ๊สทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมนักดนตรีแจ๊ส เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดและวิถีทางวัฒนธรรม เพื่อนำมาประยุกต์และสร้างสรรค์ผลงาน รวมถึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจในดนตรีแจ๊สได้เรียนรู้และทำความเข้าใจในวัฒนธรรมดังกล่าว สนับสนุนการจัดงานสัมมนาวิชาการดนตรีแจ๊สและส่งเสริมให้มีการประกวดการแข่งขันดนตรีแจ๊สเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในแวดวงวิชาการ นำพาไปสู่การวิวัฒนาการทางดนตรีที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อชุมชน และประเทศชาติได้

กิจกรรมที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นล้วนแต่มีความสำคัญทุกด้านในการส่งเสริมให้ดนตรีแจ๊สดำรงอยู่และเกิดการพัฒนาในกลุ่มนักดนตรีและผู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊ส ดังที่พลวิทย์ โอภาพันธ์ (2558) ได้ศึกษาการทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมดนตรีแจ๊สในประเทศไทย ได้ให้ข้อสรุปว่า สังคมไทยได้ผลิตบุคลากรทางด้านดนตรีแจ๊สที่มีความสามารถเป็นจำนวนมาก แต่วงจรทางธุรกิจและลักษณะทางวัฒนธรรมของสังคมไทยไม่เปิดกว้างทำให้นักดนตรีแจ๊สไม่สามารถขยายตัวได้อย่างที่ควร ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคขัดขวางการเจริญเติบโตของดนตรีแจ๊สในสังคมไทย จึงมีความจำเป็นในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมดนตรีแจ๊สในประเทศไทย เพื่อสร้างพื้นที่แจ๊สให้ปรากฏเป็นรูปธรรม

3. ด้านหลักสูตรดนตรีแจ๊สในประเทศไทย โครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีในหลักสูตรดนตรีแจ๊สทั้ง 5 สถาบันที่ได้ศึกษามีความคล้ายกัน โดยเฉพาะในหมวดวิชาเฉพาะที่มีรายวิชาทางด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติในดนตรีแจ๊ส เป็นแกนหลักของหลักสูตร โดยอาจแตกต่างกันในหมวดวิชาเลือก หรือรายวิชาที่ส่งเสริมโดยการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ เช่น การวิจัย เทคโนโลยีทางดนตรี และรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ปรากฏในบางสถาบัน อาจขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งในแต่ละที่ที่จัดเด่นและจุดด้อยที่ต่างกันไป หลักสูตรในภาพรวมมีลักษณะเป็นหลักสูตรแกน (Core Curriculum) มีการผสมผสานเนื้อหา มุ่งหมายที่จะสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (นิรมล ศตวุฒิ และคณะ, 2543: 15) ทั้งนี้ผลลัพธ์ของหลักสูตรมีความใกล้เคียงในด้านการผลิตนักดนตรีแจ๊สที่มีความสามารถทั้งด้านทฤษฎี สามารถเรียบเรียงหรือประพันธ์เพลง และบรรเลงบทเพลงแจ๊สได้ทั้งแบบเดี่ยวและการรวมวงขนาดต่าง ๆ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. บริบททางประวัติศาสตร์ของดนตรีแจ๊สที่เกิดขึ้นในประเทศสะท้อนถึงกระบวนการจัดการทางวัฒนธรรมรวมถึงการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพดนตรีในประเทศไทยให้มีการพัฒนาก้าวหน้าสู่สังคมโลกได้
2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาดนตรี สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงสร้างทางการศึกษาและการปลูกฝังค่านิยม ทักษะของคนในสังคมท้องถิ่นในการรับวัฒนธรรมใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโอกาสทางวิชาชีพให้นักดนตรีท้องถิ่นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อทำวิจัยด้านประวัติศาสตร์ดนตรีในมุมมองของกลุ่มดนตรีชนิดอื่น ๆ เช่น ดนตรีร็อก ดนตรีฟังก์ และอื่น ๆ ที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพทางดนตรีให้แก่มุขชนท้องถิ่นได้
2. การศึกษาประวัติศาสตร์และแนวทางการพัฒนาควรนำเนื้อหาจากการศึกษาไปนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ผู้ที่สนใจ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีให้เกิดความก้าวหน้าต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลธรรม เกื้อบุตร. (2559). ดนตรีแจ๊สในสังคมไทย ยุคเริ่มต้น. ใน การประชุมวิจัยระดับชาติ "นเรศวรวิจัย" ครั้งที่ 12 (น. 1995 - 2006). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กิตติธัช สำเภาทอง. (2555). พัฒนาการของไทยแลนด์แจ๊สคอมเพ็คชั่นและผลกระทบต่อสังคมดนตรีแจ๊สในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2548-2554 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา. (ม.ป.ป.). *หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรีสากล*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.mupabuu.com/music>
- คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (ม.ป.ป.). *หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.music.su.ac.th/wp-content/uploads/2019/05/JAZZ-STUDIES-PROGRAM.pdf>
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (ม.ป.ป.). *หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรีแจ๊ส*. สืบค้น 15 ตุลาคม 2561, จาก <https://skruart.skru.ac.th/2017/files/course/sagonbook.pdf>
- นิรมล ศตวุฒิ, ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, และระวีวรรณ ศรีครามครัน. (2543). *หลักสูตรและวิธีสอนทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พลวิทย์ โอภาพันธุ์. (2558). *โครงการศึกษาวิจัยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมดนตรีแจ๊สในประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2554). *การก่อเกิดเพลงไทยสากล: แนวคิดด้านดนตรีวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต. (ม.ป.ป.). *หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต แขนงดนตรีแจ๊สศึกษา*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2561, จาก [https://www.rsu.ac.th/music/download /Curriculum File1_Bachelor-of-Music-Program-Draft.pdf](https://www.rsu.ac.th/music/download/File1_Bachelor-of-Music-Program-Draft.pdf)

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (ม.ป.ป.). *หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊ส*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.music.mahidol.ac.th/th/bachelors-program/>

Bonds, M. E. (2013). *A history of music in Western culture* (4th ed.). New Jersey: Pearson Education.

Martin, H., & Waters, K. (2015). *Jazz: the first 100 years* (3rd Ed.). New York: Cengage Learning.